

Határozatok Tára

3/15. sz. vélemény

Az EUMSZ 218. cikk (11) bekezdése alapján adott vélemény

„Az EUMSZ 218. cikk (11) bekezdése alapján adott vélemény – A vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezmény – EUMSZ 3. cikk – Az Európai Unió kizárólagos külső hatásköre – EUMSZ 207. cikk – Közös kereskedelempolitika – A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásai – Nemzetközi megállapodás, amely a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja – 2001/29/EK irányelv – Az 5. cikk (3) bekezdésének b) pontja és (4) bekezdése – Fogyatékossgal élő személyek javára biztosított kivételek és korlátozások”

Összefoglaló – A Bíróság véleménye (nagytanács), 2017. február 14.

1. *Közös kereskedelempolitika – Nemzetközi megállapodások – Megkötés – Az Unió hatásköre – Terjedelem – A látássérültek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezmény – Kizártság*

(EUMSZ 3. cikk, (1) bekezdés, e) pont és EUMSZ 207. cikk)

2. *Nemzetközi megállapodások – Megkötés – Az Unió hatásköre – A látássérültek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezmény – Kizárólagos jelleg – Alap – A 2001/29 irányelvben előírt szabályok rendeltetése*

(EUMSZ 3. cikk, (2) bekezdés; 2001/29 európai parlamenti és tanácsi irányelv, (7) preambulumbekkezdés és 5. cikk, (3) bekezdés, b) pont, valamint 4. cikk)

3. *Nemzetközi megállapodások – Megkötés – Az Unió hatásköre – Kizárólagos jelleg – Alap – Az unió közös szabályainak rendeltetése – Értékelési szempontok*

(EUMSZ 3. cikk, (2) bekezdés)

1. A vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezmény megkötése nem tartozik az EUMSZ 207. cikkben meghatározott közös kereskedelempolitika hatálya alá. Következésképpen az Unió az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja alapján nem rendelkezik kizárólagos hatáskörrel ezen egyezmény megkötésére.

Ugyanis a marrákesi egyezmény elsődleges célja a kedvezményezett személyek életfeltételeinek javítása annak különböző eszközökkel – köztük a hozzáférhető formátumú példányok megkönnyített mozgásával – való elősegítése révén, hogy e személyek a megjelent művekhez hozzáférjenek. Ami ezt követően az említett egyezmény tartalmát illeti, az rámutat, hogy a szerződő feleknek ezen egyezmény céljainak elérése érdekében két eltérő és egymást kiegészítő eszközt kell igénybe venniük. Először is az említett egyezmény 4. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szerződő felek a többszörözés, a terjesztés és a nyilvánossághoz közvetítés jogára vonatkozóan korlátozásokat, illetve kivételeket állapítanak meg annak érdekében, hogy a kedvezményezett személyek egyszerűbben juthassanak

hozzáférhető formátumú művekhez. Másodsorban a marrákesi egyezmény 5. és 6. cikke bizonyos kötelezettségeket hoz létre a hozzáférhető formátumú példányok határokon átnyúló forgalma vonatkozásában.

Ami először is a többszörözés, a terjesztés és a nyilvánossághoz közvetítés jogára vonatkozó korlátozások és kivételek összehangolását illeti, ugyanezen egyezmény (12) preambulumbekzdése különösen rámutat, hogy ezen összehangolásra annak lehetővé tétele érdekében kerül sor, hogy a kedvezményezett személyek könnyebben férjenek hozzá a művekhez és használják azokat. Ezenkívül a marrákesi egyezmény 4. cikke nem biztosítja a nemzeti jogszabályoknak a nemzetközi kereskedelem számottevő megkönnyítését lehetővé tévő közelítését, mivel a szerződő felek széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek e cikk végrehajtása során, és mivel ezen egyezmény 12. cikkéből következik, hogy az említett egyezménynek nem célja vagy hatása a szerződő felek számára megtiltani, hogy nemzeti jogszabályaikban a kedvezményezett személyek javára az említett egyezmény által előírtaktól eltérő kivételeket és korlátozásokat vezessenek be. Egyébiránt azon érvnek, amely szerint a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó szabályok közül kizárólag a személyhez fűződő jogok nem tartoznak a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásainak az EUMSZ 207. cikkben említett fogalma alá, nem lehet helyt adni, mivel a közös kereskedelempolitika hatályának túlzott kiterjesztéséhez vezet azzal, hogy e politikához olyan szabályokat rendel, amelyek nem mutatnak különös kapcsolatot a nemzetközi kereskedelmi forgalommal. E feltételek mellett nem állapítható meg, hogy a marrákesi egyezmény szabályai, amelyek a többszörözés, a terjesztés és a nyilvánossághoz közvetítés jogára vonatkozó korlátozások és kivételek bevezetését írják elő, olyan különös kapcsolatot mutatnak a nemzetközi kereskedelmi forgalommal, amely azzal jár, hogy érintik a szellemi tulajdonjogoknak az EUMSZ 207. cikkben említett kereskedelmi vonatkozásait.

Másodsorban a marrákesi egyezménynek a hozzáférhető formátumú példányok importjára és exportjára vonatkozó szabályai vonatkozásában meg kell említeni, hogy e szabályok kétségtelenül az ilyen példányok nemzetközi forgalmára vonatkoznak. Az ilyen szabályok közös kereskedelempolitikával fennálló kapcsolatának értékelése céljából ugyanakkor figyelembe kell venni az e szabályok által követett célt. Márpedig meg kell állapítani, hogy ezen egyezmény 5., 6. és 9. cikkének nem kifejezetten a hozzáférhető formátumú példányok nemzetközi kereskedelmének előmozdítása, megkönnyítése vagy szabályozása a célja, hanem az, hogy javítsák a kedvezményezett személyek életfeltételeit annak megkönnyítésével, hogy e személyek hozzáférjenek a többi szerződő fél területén többszörözött, hozzáférhető formátumú példányokhoz. E feltételek mellett inkább úgy tűnik, hogy a hozzáférhető formátumú példányok határokon átnyúló forgalmának megkönnyítése annak eszköze, hogy elérjék az említett egyezmény nem kereskedelmi célját, mint hogy az az ezen egyezmény számára kitűzött önálló cél lenne. Ezenfelül jellemzőire tekintettel a marrákesi egyezmény által szabályozott forgalom nem hasonlítható a kereskedelmi céllal bonyolított nemzetközi forgalomhoz.

E feltételek mellett azon egyedüli körülmény, hogy a marrákesi egyezménnyel létrehozott rendszer esetlegesen alkalmazható olyan művekre, amelyek kereskedelmi használat tárgyát képezik, vagy ilyen használat tárgyát képezhetik, és ennek következtében adott esetben közvetetten hatást gyakorolhat az ilyen művek nemzetközi forgalmára, nem jelenti azt, hogy az a közös kereskedelempolitika hatálya alá tartozik.

(vö. 70–73., 83–91., 100., 101. pont)

2. Az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése szerint az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik nemzetközi megállapodás megkötésére, ha annak megkötését valamely uniós jogalkotási aktus írja elő, vagy ha az hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, illetve annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja. Fennáll annak kockázata, hogy a tagállamok által tett nemzetközi kötelezettségvállalások sértik az uniós közös szabályokat, vagy megváltoztatják e szabályok alkalmazási körét, ami alkalmas az Unió kizárólagos külső hatáskörének igazolására, ha e kötelezettségvállalások az említett szabályok alkalmazási köréhez tartoznak. Az ilyen kockázat megállapítása nem feltételezi a nemzetközi kötelezettségvállalások és az uniós szabályozás hatálya alá

tartozó tárgykörök közötti teljes egybeesést. Közelebbről, az ilyen nemzetközi kötelezettségvállalások érinthetik az uniós szabályokat vagy megváltoztathatják azok alkalmazási körét, amennyiben az ilyen szabályokkal már jelentős részben lefedett területre tartoznak.

A vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezmény megkötése az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik, mivel az ezen egyezményben előírt valamennyi kötelezettség olyan területre tartozik, amelyet jelentős részben már lefednek a közös uniós szabályok, és hogy ezen egyezmény megkötése hatással lehet e szabályokra, vagy megváltoztathatja azok alkalmazási körét. Ugyanis a marrákesi egyezményben a többszörözési és nyilvánossághoz közvetítési jogok vonatkozásában előírt kivételt vagy korlátozást az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29 irányelv által harmonizált területen kell végrehajtani. Ugyanez vonatkozik az említett egyezményben szabályozott export- és importrendszerekre, amennyiben azok célja végső soron annak engedélyezése, hogy a valamely szerződő fél területén közzétett hozzáférhető formátumú példányokat egy másik szerződő fél területén a jogosultak hozzájárulásának megszerzése nélkül nyilvánossághoz közvetítsék vagy terjesszék.

E tekintetben, mivel a tagállamok az uniós intézmények keretein kívül nem vállalhatnak olyan nemzetközi kötelezettségeket, amelyek az Unió közös szabályaival jelentős részben már szabályozott tárgykörhöz tartoznak, még abban az esetben sem, ha nem áll fenn lehetséges ellentmondás e kötelezettségvállalások és az említett szabályok között, az a körülmény, hogy a marrákesi egyezmény 11. cikke a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdéséből eredő kötelezettséggel összehasonlítható kötelezettséget ír elő, vagy hogy az említett egyezmény 4–6. cikkében kimondott feltételek önmagukban nem összeegyeztethetetlenek a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és (4) bekezdésével, ha bizonyítást is nyer, semmiképpen sem lehet meghatározó.

Másrészt, ha igaz is, hogy a 2001/29 irányelv címéből és (7) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az uniós jogalkotó a szerzői és szomszédos jogoknak csak részleges harmonizációját végezte el, e megfontolás önmagában nem lehet döntő jelentőségű. Ugyanis az olyan területet érintő nemzetközi megállapodás esetében, amely teljes harmonizáció tárgyát képezi, a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja, ez csak egyike azon helyzeteknek, amelyekben az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének utolsó tagmondatában szereplő feltétel teljesül. Hasonlóképpen, jóllehet a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, amikor élnek azzal a lehetőséggel, hogy fogyatékossgal élő személyek javára kivételtől vagy korlátozástól rendelkezzenek, e mérlegelési mozgástér az uniós jogalkotó azon döntéséből ered, hogy a tagállamoknak e lehetőséget biztosítsa a többszörözési, nyilvánossághoz közvetítési és terjesztési jogok magas szintű és egységes védelmét biztosító, a 2001/29 irányelv által létrehozott harmonizált jogi szabályozás keretében. Ilyen körülmények között a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének b) pontja és (4) bekezdése nem rögzíti a szerzői jog és szomszédos jogok védelmének minimális szintjét, érintetlenül hagyva a tagállamok arra vonatkozó hatáskörét, hogy e jogoknak szélesebb körű védelmet biztosítsanak, hanem ehelyett felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy bizonyos feltételek mellett az uniós jogalkotó által harmonizált jogok vonatkozásában kivételt vagy korlátozást vezessenek be. Ezenfelül olyan lehetőségről van szó, amelyet az uniós jogi követelmények jelentős mértékben keretek közé szorítanak.

(vö. 102., 105–107., 112–115., 117–119., 121., 126., 129., 130. pont)

3. Lásd a vélemény szövegét.

(vö. 108. pont)